

τήματα (Κεφ. Η'. 3. 4. 5. 6). Ἡ τοῦ Ἰησοῦ κυρία ἀπάντησις εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην εἶναι ὅτι, ὅσω μᾶλλον σύνοιδ' εἰς τὰς ἰδίας αὐτοῦ ἁμαρτίας καὶ συνκισθάνεται τὴν χρεῖαν τῆς ἀφέσεως, τοσούτω ἑλαττον κατακρίνει τοὺς ἁμαρτάνοντας, τοσούτω προθυμότερον ὀφείλει νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι καὶ οἱ ἄλλοι ἔχουσιν ἀνάγκην τῆς ἀφέσεως ταύτης. Ὅστις λοιπὸν συνειδὼς τὰς ἰδίας αὐτοῦ ἁμαρτίας καταδικάζει ἕτερον, καταδικάζει αὐτὸς ἑαυτόν. Ὡστε διὰ τοῦ πλαγίου τούτου μέσου προτρέπει τοὺς κατηγόρους νὰ ἦναι πρὸς τοὺς ἄλλους οἰκτίρμονες, διεγείρων αὐτοῖς τὸ αἶσθημα τῆς ἀμοιβαίας ἀνάγκης τῆς τῶν ἁμαρτιῶν ἀφέσεως καὶ ἀπολυτρόσεως.

(Ἐπεται τὸ τέλος.)

ΝΙΚΟΛΑΟΥ Ι. ΣΑΡΙΠΟΛΟΥ

Μελέτη

Ἐπὶ τοῦ ἐξῆς συγγράμματος

De la condition civile de l'étranger en France
par MARC DRAGOMIS, Docteur en Droit de la faculté
de Paris, ancien attaché à la légation de Grèce à Paris 1864.
1 Vol. in 8. Paris, Maresej aîné, libraire éditeur.

Ἀναγγέλλειν ἔργον διδάκτορος τὰ νομικὰ τῆς Σχολῆς τῶν Παρισίων αὐτόχρημά ἐστι λέγειν ἔργον πολλοῦ ἄξιον λόγου, ἃ τε ἐν οὐδενὶ ἄλλῳ Πανεπιστημίῳ τοσούτον δυσχερὲς τὸ ἀξιωθῆναι τοῦ διδακτορικοῦ πτυχίου ὅσον ἐν τῇ Νομικῇ τῶν Παρισίων Σχολῇ. Τοῦ βαθμοῦ τοῦ *Proletus* (*licencié*), ἔκπνως καὶ τούτου δυσχεροῦς, δυσχερεστέρου μάλιστα καὶ τοῦ διδακτορικοῦ αὐτοῦ τῶν Πανεπιστημίων τῆς Γερμανίας καὶ Ἰταλίας, καὶ δὲ δυστυχῶς, καὶ τοῦ τῆς Ἑλλάδος, τοῦ βαθμοῦ τοῦ *Proletus*, λέγομεν, διανοήγοντος τῷ φέροντι καὶ τὸ δικηγορικόν, καὶ τὸ διοικητικόν καὶ δὲ καὶ τὸ δικαστικόν στάδιον, μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς ἑδρας τοῦ Προέδρου τοῦ Ἀκυρωτικοῦ (Ἀρείου Πάγου) τῆς Γαλλίας, καὶ τοῦ διδακτορικοῦ μὴ ἀπαιτουμένου εἰμὴ πρὸς μίαν καὶ μόνην θέσιν, τὴν τοῦ Καθηγητοῦ ἐν τῇ Νομικῇ σχολῇ, ἔπεται ὅτι ὀλίγιστοι προσέρχονται τῷ βαθμῷ τούτῳ, τὸ δ' ἀξιωθῆναι αὐτοῦ ἐστὶν ἀναγορεύεσθαι τὸν φέροντα ἄξιον τῆς Καθηγεσίας, ἀδιακρίτως εἴτε Γάλλος ἐστὶν ὁ φέρων, εἴτ' ἄλλοδαπός, διότι ἐν Γαλλίᾳ οὐδεμίᾳ γίνεται διάκρισις μεταξὺ ἡμεδαπῶν καὶ ἄλλοδαπῶν, καὶ ὁ δίπλωμα Γαλλικὸν φέρων ξένος ἴσος ἐν πᾶσι πρὸς τὸν αὐτόχθονα Γάλλον εἶναι, τοῦθ' ὅπερ οὗτ' ἐν Γερμανίᾳ συμβαίνει, ὅπου, εἰρήσθω καὶ τοῦτο ἐν παρόδῳ, αἱ ἐξετάσεις γίνονται ἐν πύτῳ, τοῦ φοι-

τητοῦ καλοῦντος, καὶ πληρόντος, ἐννοεῖται δὲ, εἰς εὐωχίαν τοῦς Καθηγητὰς, καὶ κατὰ τὴν ἐστίαν ἐξεταζομένου, — ἔθος ἀνάξιον τῶν τῆς Γερμανικῆς σοφίας! — οὗτ' ἐν Ἰταλίᾳ, ἧς τὰ πρὸς ἄλλοδαποὺς διπλώματα παροιμιώδη κατέστησαν. Ἐν Γαλλίᾳ νήφοντες οἱ Καθηγηταί, νηφάλιον φοιτητὴν ἐξετάζουσιν, ἀξιῶντες οὐχὶ μελέτης ἀπλῶς ἐνδείξεις, ἀλλὰ κρίσεως καὶ γνώσεως βαθείας τῆς ἐπιστήμης, καὶ συζητοῦσι μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐρίζουσι περὶ πάντων, καὶ ἀληθῆς διὰ λόγων μάχη πεισματώδης συνάπτεται μεταξὺ τῶν Καθηγητῶν καὶ τοῦ ἐξεταζομένου, δυστυχία δὲ τῷ φοιτητῇ ἐκαίνω, ὅστις δὲν καταβάλῃ τὸν Καθηγητὴν κατὰ τὸν ἀγῶνα.

Καὶ δὲν ἀρνούμεθα μὲν ὅτι καὶ ἐκ τῶν Πανεπιστημίων τῆς λοιπῆς Εὐρώπης δύνανται νὰ προέλθωσι, καὶ καθ' ἑκάστην προέρχονται, ἐπιστήμονες καὶ σπουδαῖοι ἄνδρες, τοῦτο δὲ μόνον νὰ εἰπώμεν θέλομεν, ὅτι τὰ τῶν ἄλλων Πανεπιστημίων διπλώματα μικρὰν τῆς ἱκανότητος τοῦ λαβόντος ἐγγύησιν παρέχουσιν, ἐνῷ τὸ δίπλωμα διδάκτορος τῆς Σχολῆς τῶν Παρισίων μέγας καὶ ἀκαταμάχητός ἐστι τίτλος γνώσεως ἐμβριθῶν καὶ παιδείας ἐκτενοῦς, καὶ τὸν τίτλον τοῦτον φέρει ὁ νέος ἡμῶν φίλος καὶ συνάδελφος Μάρκος Δραγοῦμης, οὗ τὴν ἐναίσιμον διατριβὴν ἐπιχειροῦμεν ν' ἀναλύσωμεν, διότι καὶ αἱ ἐναίσιμοι διατριβαὶ τῆς μακαρίας ἐκείνης τῶν Παρισίων Σχολῆς, εἰς πραγματεῖαι μονογραφικαὶ ζητημάτων τινος ἢ ζητημάτων τῆς ἐπιστήμης, ὡς καὶ ἡ ἀνά χειρας ἡμῶν, ἦτις ὅλας 448 σελίδας εἰς 8ον. πληροῖ, τὴν ἀστυκὴν κατὰστασιν τοῦ ἄλλοδαποῦ ἐν Γαλλίᾳ ἐξετάζουσα, ἡ δὲ κατὰστασις αὕτη ἐραπτομένη τοῦ τε ἀστυκοῦ δικαίου, καὶ τοῦ διεθνοῦς δικαίου, καὶ διὰ τὴν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἀναπτυσσομένην ἐπιμνησίαν τῶν ἐθνῶν, καὶ διὰ τῶν ὁσημέραι πολλαπλασιαζομένων τῆς συγκοινωνίας μέσων, ὡς καὶ διὰ τὴν πρόσδον τοῦ πολιτισμοῦ, πολὺ ἔχει τὸ ἐνδιαφέρον, ὥστε δὲν δισταζόμεν νὰ εἰπώμεν, ὅτι ὡς ἀκριβὲς μέτρον πρὸς διάγνωσιν τοῦ βαθμοῦ τοῦ πολιτισμοῦ ἔθνους τινὸς αὕτη καὶ μένη ἡ περὶ τὴν ἀστυκὴν κατὰστασιν τῶν ἐν τῷ κράτει ἄλλοδαπῶν νομοθεσία ἀρκεῖ.

Καὶ ἀληθῶς ἐνῷ τὰ πάλαι ὁ ἄλλοδαπὸς ὠρίζετο «*ἀλλότριος γῶς, πολέμιός ἐστιν ἀνὴρ*» (Ἡσυχ. ἐν λέξει Ὀμηρ. Ἰλιάδ. Ε, 214. Ὀδυσ. Σ.) ἡ δὲ τῶν Ῥωμαίων νομοθεσία ἔφερεν *adversus hostem* (*hostis* δ' ἦν ἀδιακρίτως ὅτε ἐν Ῥώμῃ ἄλλοδαπὸς καὶ ὁ τοῖς Ῥωμαίοις πολέμιος) *aeterna auctoritas esto*; αἱ δὲ κατὰ τὸν Μεσαίωνα πολιτεῖαι, ὡς ἐκβράσματά τινα ἐθεώρουν τοὺς ἄλλοδαποὺς καὶ μυρίους ἐπίεζον αὐτοὺς τρόποις, διότι κατ' αὐτῶν πολιτεῖαι τε καὶ τιμαριῶται ἄρχοντες εἶχον τὰ τῆς ξενοκληρίας (*droit d'aubaine*), καὶ ὑφαίρεσεως (*droit de détraction*), καὶ ἐξόδου (*droit de sortie*), καὶ ἐκβράσμα-

τος (*droit d'épaves*), καὶ ἄλλα πολλὰ τούτοις ὅμοια καταθλιπτικά καὶ ἀδικώτατα δικαιώματα, καὶ περ ταῦτα ὑπὸ τῆς συνεσκοτισμένης διὰ τῆς βαρβαρότητος γνώμης τῶν νομοδιδασκάλων τῶν χρόνων ἐκείνων ὠνομάζοντο οἱ κάλλιστοι τοῦ στέμματος κόσμοι (*les plus beaux fleurons de la couronne*). πρῶτος δ' ὁ μέγας Μοντέσκιος (*esprit des lois XXXI. 13*) ὕψωσε κατ' αὐτῶν φωνήν. Τὴν σήμερον ταυτόσημοι σχεδὸν κατήντησαν αἱ λέξεις *ξένος καὶ φίλος*, καὶ ἡ ξενία δὲν βεβηλοῦται, οὐδὲ πρὸς τὸν ἀλλοδαπὸν ἀσεβεῖ ἡ ξενίζουσα πόλις, καὶ εἰς πόλεμον πρὸς τὴν πατρίδα τοῦ ἀλλοδαποῦ περιστῇ.

Ὁ Κ. Μάρκος Δραχούμης ἀρχόμενος τῆς πραγματείας αὐτοῦ προτάττει, μάλα καλῶς ποιῶν, ἱστορικὴν τινα, εὐσύνοπτον μὲν ἀλλὰ λίαν ἀκριβῆ, ἐκθεσιν περὶ τῆς κατὰ τὸ ἀρχαῖον τῆς Γαλλίας δίκαιον ἀστυκῆς τῶν ἀλλοδαπῶν καταστάσεως· ἡ δ' ἐκθεσις αὕτη τὸ ἄθλιον τῆς πάλαι τῶν ἀλλοδαπῶν καταστάσεως παριστῶσα, ἀποτελεῖ τὰ σικερά τῆς εἰκόνης μέρη, καὶ οὕτως ἀνθηροτέρα ἢ παράστασις τῆς σημερινῆς αὐτῶν φιλικῆς ὑποδοχῆς, ἧς τυγχάνουσι, προέχει. Οὐτε εἰσπλου, οὐτ' ἐκπλου, οὐτ' ἐπιγαμίας, οὐτ' ἐγκτήσεως, οὐτε δοσιδικίας, οὐτ' ἀσυδοσίας, οὐτε τῆς *factio testamenti*, οὐτε τῆς παραχωρήσεως περιουσίας, οὐτε τῆς ἐξ ἀδιαθέτου κληρονομίας, οὐτ' ἄλλου τινὸς ἀστυκοῦ δικαίου ἀπελάμβανον οἱ ἀλλοδαποὶ ἐν ξένῃ πολιτείᾳ, καὶ οὕτω τὰ ἔθνη ἀπείργοντο τῆς πρὸς ἀλλήλ' ἐπιμιξίας, καὶ οὕτως ἕκαστος λαὸς ὡς τι ζωόφυτον ἐν τῇ ἰδίᾳ γλίσχρως ἀπέζει χώρα, καὶ ἐχθροὶ ἄσπονδοι οἱ εἰς τὰς ἐκατέρωθεν τοῦ αὐτοῦ ποταμοῦ ὄχθας οἰκοῦντες, ὡς καὶ οἱ εἰς τοὺς κατάντικρυς αἰγιαλοὺς τοῦ αὐτοῦ πορθμοῦ διαιτώμενοι ἦσαν πρὸς ἀλλήλους, καὶ μόνον ἐπὶ τῶν πεδίων τῶν μαχῶν συναντῶντο ὅπως ἀλληλοσφάγῳσιν. Εἰ δὲ πρὸς τὰ τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα τῆς διαστάσεως τῶν λαῶν αἴτια προσετίθετο τὸ διάφορον τῆς θρησκείας, ὅπερ ἡ τε δεισιδαιμονία καὶ ἡ πλεονεξία ὑπεξέκαιον, τότε ὁ μὲν πόλεμος αἰδιος, ἡ δ' ἐκχειρία προσωρινῶς καὶ μόνον πρὸς ἀνάληψιν νέων, πρὸς ἐπανάληψιν τῆς μάχης, δυνάμεων διωμολογεῖτο.

Μόνον αἱ συνθήκαι, καὶ αὗται προσωρινῶς, ἔφερον μετρίκσιν τινα εἰς τὴν ἀθλίαν ταύτην τῶν ξένων κατάστασιν, ἰδίως δ' ἡ τῆς 5 Αὐγούστου 1529 ἐν Καμβρισίῳ (*Cambrai*) διαμολογηθεῖσα, καὶ ἴσως τ' ἀπὸ ταύτης εὐεργετήματα ὀφείλονται εἰς τὸ ὅτι γυναικες ἀντ' ἀνδρῶν πρέσβειαι καὶ πληρεξούσιοι πρὸς διομολόγησιν τῆς συνθήκης ταύτης ἐξελέχθησαν, ἡ τε Μαργαρίτη θεία τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας Καρόλου Ε. (*Charles-Quint*) καὶ Λουδοβίκη τῆς Σαβοΐδας, μήτηρ Φραγκίσκου τοῦ Α'. Βασιλέως τῆς Γαλλίας, καὶ διὰ τοῦτο ἡ εἰρήνη ἡ ἐκ τῆς συν-

θήκης ταύτης προελθοῦσα εἰρήνη τῶν Κυριῶν, *la paix des Dames*, ἐπωνομάσθη.

Οἱ δ' ἀτυχεῖς Ἰουδαῖοι, οἵτινες οὐδεμίαν εἶχον πατρίδα, οὐδ' οὐδαμῶς ἐγίνοντο δεκτοὶ ὡς πολῖται, καὶ πατρώθεν, παππώθεν ἐν τῇ ἀλιζούσῃ αὐτοὺς χώρᾳ ἐγεννῶντο, παντοῦ καὶ πάντοτε ἐκδοτοὶ εἰς τὴν δεισιδαίμονα φρενοτροπίαν τῶν κρατούντων ἔμμενον, περιοδικῶς κατὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ ταμείου φορολογούμενοι, ἢ μᾶλλον τὰς ἰδίας οὐσίας δημεσιούμενοι.

Ἀλλ' ἐπῆλθεν ἡ Γαλλικὴ ἐπανάστασις τοῦ 1789· αὕτη δὲ πάντοθεν κρημνίζουσα τὸ σεσαθρωμένον τῆς πολιτικῆς καταστάσεως τῆς Εὐρώπης οἰκοδόμημα, εἰς πολλὴν μὲν τάραχον ἐνέβαλε τὰ πάντα, τὰς δ' ὑπὸ τὴν κατάπτωσιν τῶν λίθων τῆς οἰκοδομῆς ἐκαίνης συντριβείσας ἀνοσιότητας παρέστησαν ὡς θύματα οἱ ἐξ αὐτῶν ὠφελούμενοι συνήγοροι, ἄρτι δὲ μόλις ἀπεστόμωσε καὶ ἐνεοὺς κατέστησεν ἡ θεὰ τοῦ ἐπὶ τῶν ἐρειπίων ἐκείνων ἀνεγειρομένου καλλιτεχνικωτάτου μεγάρου τοῦ νέου πολιτισμοῦ, ὃ ἀρχιτεκτονουσιν ἡ ἐλευθερία, ἡ ἰσότης καὶ ἡ ἀδελφότης τῶν λαῶν τῆς γῆς.

Μεταφέρομεν ἐνταῦθα τὸ ψήφισμα, ὅπερ ἡ Συντακτικὴ τῆς Γαλλίας Συνέλευσις συνέγραψε τὴν 6 Αὐγούστου 1790, ὡς τὸν θεμέλιον λίθον τῆς νέας τῶν ἀλλοδαπῶν καταστάσεως (1). « *L'Assemblée Nationale, considérant que le droit d'aubaine est contraire aux principes de fraternité qui doivent lier tous les hommes, quels que soient leur pays et leur gouvernement; que ce droit, établi dans les temps barbares, doit être pros crit chez un peuple qui a fondé sa constitution sur les droits de l'homme et du citoyen et que la France libre doit ouvrir son sein à tous les peuples de la terre, en les invitant à jouir sous un gouvernement libre des droits sacrés et inviolables de l'humanité, a décrété et décrète ce qui suit: le droit d'aubaine et celui de détraction sont abolis pour toujours.* »

ὦ! διατί τὰς εὐγενεῖς διαθέσεις τῶν ἀνδρῶν τῆς Συντακτικῆς καὶ τὰ ἑνδοξὰ αὐτῶν δόγματα παρέ-

(1) Παραθέτομεν καὶ τὸ χωρίον τοῦ Μοντεσκίου, οὗ ἀνωτέρω ἐμνήσθημεν, εἰς ἀπόδειξιν ὅπόσον αἱ εὐγενεῖς τῶν μεγάλων ἀνδρῶν ψυχαὶ διὰ χρόνου ἐπὶ τῆς τύχης καὶ τῆς δοξῆς τῆς πατρίδος τῶν ἰδίων καὶ τῆς ἀνθρωπότητος ἐν συνόλῳ ἐπενεργοῦσιν. « *Dans ces temps-là, s'établirent les droits de son sés d'aubaine et de naufrage. Les hommes pensèrent que les étrangers, ne leur étant unis par aucune communication du droit civil, ils ne leur devaient d'un côté aucune sorte de justice, et de l'autre aucune sorte de pitié.* »

φθειράν αἱ διάδοχοι τῆς Γαλλίας Συνελεύσεις! Διατί; Τίς θέλει τὸ πιστεύσει, ὅτι ὁ κατὰ τοῦ Μιραβώ φθόνος τῆς πλειονοψηφίας τῆς Συντακτικῆς ἔγραψε τὸ ψήφισμα, ἵνα μηδὲν τῶν συγκροτούντων αὐτὴν μελῶν ἐπὶ πολλὰ ἔτη δυνήθῃ νὰ ἐκλεχθῇ ἀντιπρόσωπος εἰς τὰς διαδόχους Συνόδους, καὶ τοῦτο ὅπως ἀποκλείσῃ τὸν Μιραβώ τοῦ νὰ διαπρέψῃ καὶ αὐθις ἀπὸ τοῦ ἐθνικοῦ βήματος. Καὶ ἀπέτρεψαν μὲν αὐτὸν, καὶ ὁ θάνατος προέλαβεν ὀρφανεύσας τὴν Γαλίαν τοῦ μεγάλου αὐτῆς ῥήτορος, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ τῶν γενναίων φρονημάτων τῶν συγκροτούντων τὴν Συντακτικὴν ἄλλων μεγαθύμων ἀνδρῶν ἀπεστέθησε, καὶ συρφετὸν ἀνελίων ἀνθρώπων καὶ παθῶν, ἐξαίρεται τῶν Γιρονδίνων, ὠνύλευσεν εἰς τὸν βουλευτικὸν περίβολον, καὶ ἐν τῷ αἵματι τῶν τέκνων τῆς Γαλλίας ἐβάφη οὕτως ἡ πορφύρα, ἣν ἀπὸ τοῦ λύθρου ἀνασηλώσασα ἡ τυραννία περιέβαλε τὸν Ναπολέοντα!

Εἴθε τοῦλάχιστον μὴ ἐμιμῶντο ἐν ταῖς κακοῖς τὴν Συντακτικὴν τῆς Γαλλίας ἄλλαι ἐθνῶν ἄλλων Συνελεύσεις ὑπὸ τοῦ φθόνου τυφλωθεῖσαι, καὶ διὰ τοῦτο πᾶσαν ἱκανότητα ἐμμέσως ἐξοστρακίσασαι!

Ἀλλ' ἐπὶ τὸ προκείμενον. Τὸ δόγμα τῆς Συντακτικῆς δὲν ἠδύνατο μὲν ἡ μοχθηρία τῶν μετὰ ταῦτα χρόνων ἄρδην νὰ καταστρέψῃ, ἡδυνήθη ὅμως νὰ καταστήσῃ γράμμα νεκρὸν διὰ τῆς διατάξεως, ἥτις ἐνεγράφη τὸ 1803, ὡς ἄρθ. 11 τοῦ Ναπολεοντείου κώδικος φέροντος τὰ ἑξῆς: « *L'étranger jouira en France des mêmes droits civils que ceux qui sont ou seront accordés aux Français par les traités de la nation à laquelle cet étranger appartiendra* ».

Οἱ προῤῥηθέντες λόγοι πρὸς μετατροπὴν τῶν διατάξεων τοῦ ψήφισματος τῆς Συντακτικῆς εἰς τὴν συγγραφὴν τοῦ ἄρθ. 14 τοῦ Ναπολ. κώδ. καθαρὰ εἰσι σοφίσματα· διότι ἀφοῦ ὁμολόγηται ὅτι βαρβάρους πρέπουσαι καὶ ἀσεβεῖς εἰσιν αἱ κατὰ ξένων διατάξεις, πρὸς τί νὰ διατηρῶνται αὗται ἐν εὐνομούμενῃ καὶ εὐκόσμῳ πολιτείᾳ, διὰ μόνον τὸν λόγον, ὅτι τὸ γενναῖο φρον παρὰδειγμά της δὲν ἠκολούθησαν καὶ τὰ ἄλλα ἔθνη; Ἀν εἶναι τοῦτο ὥστε ἔλεγε τις, ὅτι ἐπειδὴ ἔτι καὶ νῦν ἐν πολλαῖς τῶν νήσων τῆς Πολυνησίας ἀνθρωποφάγοι, πρέπει καὶ οἱ Εὐρωπαῖοι νὰ εὐωχῶνται μετὰ τὰ ἀνδρόμεα κρέα τῶν ἀνθρωποφάγων ἐκείνων, ὅταν τινὰς τούτων πέσωσιν εἰς χεῖράς των; Ὅχι· καὶ ἐν καὶ μόνον ἔθνος, καὶ εἰς καὶ μένος ἀνθρώπος φρονῇ καὶ πράττῃ τὸ καλὸν, πρέπει νὰ ἐμμένῃ εἰς τὸ φρόνημα καὶ πράξῃ τοῦ καλοῦ, ἀδιάφορον ἂν πολλοὺς, ἢ ὀλίγους, ἢ οὐδένας μιμητὰς ἔχῃ.

Ὁμολογητέον ὅμως, ὅτι ἡ Γαλλία ἐστὶν αἰείποτε γενναῖο φρον, καὶ διὰ τοῦτο ταχέως ἐνόησε τὴν πλά-

νὴν τῆς· καὶ τοὶ δὲ διατηρήσασα τὸ ἄρθ. 14 τοῦ κώδικος ὡς τινὰ πρόκλησιν πρὸς τ' ἄλλα ἔθνη ἵνα πομιμηθῶσιν αὐτὴν, οὐχ ἦττον μέγα τῆς ἰσχύος αὐτοῦ ἀφῆρσεν ἀκυρώσασα τὰ ὑποστηλόντα τὸ ἄρθ. τοῦτο ἕτερα δύο ἄρθρα τῆς Ναπολεοντείου νομοθεσίας, ἦτο: τὸ ἄρθ. 726 καὶ τὸ ἄρθ. 912 τὰ νομοθετοῦντα περὶ τῆς κληρονομικῆς ἱκανότητος τοῦ ξένου, ἅπερ ἠκύρωσεν ὁ νόμος τῆς 14 Ἰουλίου 1849 διευθετῆμενος ὅτι οἱ ἄλλοδαποὶ ἔχουσι δικαίωμα νὰ κληρονομῶσι, διχθέτωσι καὶ λαμβάνωσι κληροδοτήματα ἀπαράλλάκτως ὡς οἱ Γάλλοι. Οὕτω δ', ὡς προσφυδὲς ἐπιφέρει ὁ Κ. Μάρκος Δραγούμης, δύναται εἰπεῖν περὶ ἐαυτῆς ἡ Γαλλία αὐτοὺς ἐκείνους τοὺς λαμπροὺς περὶ τῶν Ἀθηναίων λόγους τοῦ Περικλέους: « *τὴν τε γὰρ πόλιν κοινὴν παρέχομεν καὶ οὐκ ἔστιν ὅτε ξενηλαστίαις ἀπειργασμέναις ἢ μαθημάτων, ἢ θεάματος, ὃ μὴ κρυφθὲν ἢν τις τῶν πολιτῶν ἰδὼν ὠφελήσῃ, πιστεύοντες οὐ ταῖς παρασκευαῖς αὐτῶν πλεόνει καὶ ἀπάταις ἢ τῷ ἀφ' ἡμῶν αὐτῶν ἐς τὰ ἔργα ἐνέβηχω, . . . ἀναιμένως δὲ διαιτῶμενοι οὐδὲν ἤσσοι ἐπὶ τοῖς ἰσοπαλεῖς κινδύνους χωροῦμεν* » (Θουκυδ. Β. 39).

Ἐπὶ δὲ τὰ καθέκαστα τῆς νομοθεσίας χωρὶν ὁ ἡμέτερος συγγραφεὺς, ἐπιμελῶς καὶ ἐπισταμένως δίδωσι τῶν ζητημάτων τὴν λύσιν· ἔτι δὲ μάλλον κεχαρισμένως διήλθομεν τὴν συγγραφὴν τοῦ ἡμετέρου φίλου, καθόσον καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ τῶν αὐτῶν ζητημάτων ἐφαψάμενοι ἐν τῷ πρὸ τετραετίας ἐκδοθέντι συγγράμματι ἡμῶν « *Τὰ τῶν ἐθνῶν ἐν εἰρήνῃ καὶ ἐν πολέμῳ νόμιμα* » ἐπιγραφομένου, ἐν τῷ περὶ τοῦ τῆς αὐτοτελείας τῶν ἐθνῶν δικαίου κεφαλαίῳ (Βιβλ. Β. κεφ. 6 §§ 78—127), ἐν πᾶσι σχεδὸν τὴν αὐτὴν δίδομεν λύσιν, κατὰ τοῦτο διαφέροντες, ὅτι ἡμεῖς ἤρμηνεύσαμεν καὶ τοῦ ἡμετέρου ἀστυχοῦ νόμου τὰς περὶ τῶν ξένων διατάξεις, ὅπερ λυπούμεθα ὅτι δὲν ἔπραξε καὶ ὁ Κ. Μάρκος Δραγούμης, ἔστις μάλιστα, γαλλιστὶ συγγραφεύς, ἤθελε καταστήσῃ γνωστὴν τῇ Δύσει τὴν περὶ τῶν παρ' ἡμῖν ἄλλοδαπῶν νομοθεσίαν, καὶ ἤθελε μεγάλως ὑπηρετήσῃ οὕτω τῇ πατρίδι ἀναδεικνύων αὐτὴν πράγματι πολλῶν κατὰ τοῦτο ὑπερέχουσιν πολλῶν ξένων ἐθνῶν, οὔτε τῆς Ἀγγλίας, οὔτε τῆς Γερμανίας ἐξαίρουμένων, καὶ περ ἐπὶ πολιτισμῷ ὡς προχωρουσῶν τῆς Ἑλλάδος διασαλπίζομένων, ἐνῶ ἡμεῖς τε καὶ ὁ μεθ' ἡμῶν φιλοπανώτατος ἡμῶν φίλος Κ. Νικόλαος Ἰωαννίδης Ἀρσιοπαγίτης, ὁ ἀνωνύμως δημοσιεύσας ἀξιόλογον τῶν ζητημάτων τούτων μονογραφίαν ὑπὸ τὸν μετριόφρονον τίτλον « *Ἑρμηνεία τῶν ἀρθρῶν 3—8 τοῦ ἀστυχοῦ ἡμῶν νόμου* », ἑλληνιστὶ συγγράψαντες ὀλίγοις τῶν ἐσπερίων Εὐρωπαϊῶν προσιτοὶ ἐσμεν, καὶ οὕτως ἀγνοεῖ ἡ Εὐρώπη, ὅτι ἡ μικρὰ αὕτη ἐν τῇ ἀνατολικῇ αὐτῆς ἐσχάτῃ γωνίᾳ παρακολουθεῖ

αἱα τις σιγηλὴ παρθένος τὴν ῥωμαλέαν θαρίστριν τοῦ πολιτισμοῦ Γαλλίαν, κατόπιν αὐτῆς σταχυολογοῦσα καὶ μεταδιδούσα οὕτω τροφῆς εὐχύμου τοῖς ἑσίοις μέρεσιν, ἀπόστολός τε καὶ διδάσκαλος αὐτοῖς γιγνομένη ἄμικ τε καὶ ὀδηγήτρια πρὸς τὸν πολιτισμόν.

Ἐπέχομεν τοῦ ποιῆσαι τὴν ἀνάλυσιν ἐκάστου τῶν ζητημάτων, καὶ διότι τοῖς μὴ πω περὶ τὴν ξηρὰν καὶ καθαρῶς φιλοσοφικὴν τῶν νόμων ἐπιστήμην ἐνησκημένοις τῆς φίλης Πανδώρας ἀναγνώσταις ἤκιστα ἐπὶ χαρὶ ἠθέλομεν παράσχει ἔργον, καὶ διότι τοῖς περὶ ταῦτα μελετῶσι περιττὸν ἔσται, ἅτε αὐτὸ τὸ σύγγραμμα τοῦ Κ. Μάρκου Δραγοῦμη! δέον γὰρ ἔχωσιν ἐπὶ χεῖρας, τέλος δὲ καὶ ἡμῖν αὐτοῖς τοῖς περὶ τούτων συγγράψασιν ἐπίπονον ἠθέλεν ἀποδοῖν τῆς παλλιλλογίας συμπιπτούσης ἡμῖν ἐφ' ἐκάστου ζητήματος.

Παραίνομεν τὴν μελέτην ἡμῶν ταύτην εὐχόμενοι ὅπως καὶ ὁ νέος οὗτος βλαστὸς ἀπὸ τοῦ θαλεροῦ τῆς Γαλλίας δένδρου εὐστόχως μεταφυτευθεὶς ἐν τῇ πατρίδι καὶ καλλιεργηθεὶς, καρποφορήσῃ ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἑλλάδος. Μάρκε Δραγοῦμη! ἀνδρίζου, ἡ πατρίς σε καλεῖ συνεργάτην τῶν τὸν καλὸν ὑπὲρ αὐτῆς ἀγωνιζομένων ἀγῶνα, μέμνησο δὲ τὰ τοῦ Εὐριπίδου:

• Νεανίαν γὰρ ἄνδρα χρὴ τολμᾶν ἀεὶ.

• Οὐδεὶς γὰρ ὦν ῥάθυμος εὐκλεῖς ἀνὴρ,

• Ἄλλ' οἱ πόνοι τρίκτους τὴν εὐδοξίαν.

• Μόχθος γὰρ οὐδεὶς τοῖς νέοις σκῆψιν φέρει. »

Ἀθήνησι τῇ 25 Δεκεμβρίου 1864.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

ΤΗΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ ΕΦΟΡΕΙΑΣ.

Ξένος ἡμῖν, καὶ συνηγάγετέ με.

(Εὐαγγ. κατὰ Ματθ., ΚΕ'. 35)

Ὅτε μετὰ τὰς ἐν Συρίᾳ δυσπραγίας κατὰ τὸν Ἰούλιον τοῦ ἔτους 1860, πολλοὶ δυστυχεῖς χριστιανοὶ Σύροι κατέφυγον εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἡ Β. Κυβέρνησις θεωρήσασα ἀναγκάσιον ν' ἀναθέσῃ τὴν περίθαλψιν τῶν ταλαιπώρων τούτων εἰς τὴν πρόνοιαν εἰδικῆς ἐπιτροπῆς, συνέστησε τὴν ἐπὶ τῶν προσφύγων Σύρων ἐφορείαν, ἀρχομένου τοῦ Αὐγούστου, ὀνομάσασα μέλη τοὺς ΚΚ. Δ. Ὁρφανίδην, ἱατρὸν, François Lenormant, Γεώργιον Ι. Κλάδον καὶ Γεώργιον Τυπάλδον Κοζάκην (υἱόν). Μετὰ ταῦτα δὲ, ἐπειδὴ ἐκτὸς τῶν Σύρων ἤρχοντο καὶ ἄλλοι δυστυχεῖς χρι-

στιανοὶ ἐκ τῶν ὑπὸ τὴν Τουρκίαν ἐλληνικῶν ἐπαρχιῶν, ἔμενον δὲ καὶ τινες ἐκ τῶν πρώτων, ἡ Β. Κυβέρνησις ἐπεξέτεινε τὴν εὐεργετικὴν ἐντολὴν τῆς ἐφορείας καὶ ἐπὶ τούτων, καὶ ὠνόμασεν αὐτὴν, τὸν Μάιον τοῦ 1861, ἐφορείαν ἐπὶ τῶν προσφύγων χριστιανῶν· προσέθηκε δὲ εἰς τὰ ἀνωτέρω μέλη καὶ τοὺς ΚΚ. Ἐπαμινώνδαν Κρεστενίτην, Βασίλειον Παγκώσταν καὶ Πέτρον Ι. Κλάδον.

Ἐναυλοὶ εἰσὶν εἰσέτι εἰς τὰς ἀκοὰς ὅλων ἡμῶν κίφρικαλέαι ἐκεῖναι ἐκ Συρίας εἰδήσεις, αἵτινες καταβύθισαν τοὺς πάντας εἰς λύπην. Ὁ φανατισμὸς καὶ ἡ βαρβαρότης εἶχον ἐξαναστῇ κατὰ τῶν ἀόπλων χριστιανῶν, οἵτινες ὑπέφεραν τὰ πάνδεινα· καὶ ἐὰν ἡ εὐεργετικὴ ἐπέμβασις τῆς Γαλλίας δὲν ἐφθάνεν εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον τῆς ἐρημώσεως, ἴσως μέχρι σήμερον ἠθέλεν ἐντελῶς ἐκλαίψει ὁ Στυγρὸς τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ τῆς χώρας τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Καινῆς Διαθήκης. Ἡ ἀνθρωπίνη συνείδησις, ἀναπολοῦσα μετὰ βαθείας θλίψεως τὰ λυπηρὰ ἐκεῖνα συμβάντα, εὐρίσκει ἀληθῆ παραμυθίαν εἰς τὴν δραστηριότητα, ἣν ἀνέπτυσεν ἀπέναντι τοῦ ἐλεθρίου φανατισμοῦ ἡ χριστιανικὴ ἀγαθοεργία τῆς πεπολιτισμένης Εὐρώπης. Εἶναι λίαν παρήγορον, εἶναι ἄξιον τῷ ὄντι γενναίου καὶ συμπαθοῦς ἐνθουσιασμοῦ ὑπὲρ τοῦ Ἑλλήνος, τὸ ν' ἀναλογισθῇ τις, ὅτι κατὰ τὴν σκληρὰν ἐκείνην δοκιμασίαν, ἡ Πατρίς μας ἀπέδειξε διὰ πραγμάτων, ὅτι ἔχει ἀναμφισβήτητον ἀγαθοεργὸν ἀποστολὴν ἐν τῇ Ἀνατολῇ, ἀποστολὴν ἀληθῶς χριστιανικὴν καὶ ἐκπολιτιστικὴν. Καὶ τῷ ὄντι ἡ Ἑλλὰς παρέσχεν εἰς τοὺς χριστιανοὺς τῆς Συρίας οὐ μόνον πᾶσαν δυνατὴν ἀρωγὴν κατὰ τὰς δεινοπαθείας ἐκεῖνας, ἀλλὰ καὶ ὡς ἀληθὴς ἀπόστολος τοῦ χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ, ἐσκέφθη νὰ ὠφελήσῃ τοὺς παθόντας ἠθικῶς καὶ διανοητικῶς.

Ἡ ἱστορία θέλει μνημονεύσαι τὸ εὐγενὲς μέρος, ὅπερ ἔλαβεν ἡ Πατρίς μας εἰς τὰ Συριακὰ πράγματα. Ἀπέναντι τῶν ὀδυνηρῶν καὶ ἀξιοθρηνητῶν συμβάντων τῶν χριστιανῶν, ἡ Ἑλλὰς ἐξεπλήρωσε, κατὰ τὸ μέτρον τῶν δυνάμεων αὐτῆς, καθολοκληρίαν τὸ καθήκον της. Πρώτη ἤρξατο περιθάλλουσα πολυεδῶς τοὺς δυστυχεῖς Σύρους χριστιανοὺς, καὶ μέχρι τοῦδε ἐξακολουθεῖ ποιοῦσα τὸ κατὰ δύναμιν ὑπὲρ αὐτῶν, οὐδεμίαν παραλείπουσα εὐκαιρίαν ὅπως εὐεργετήσῃ αὐτούς. Τὰ πρώτα βοηθήματα, τὰ καταφθάσκοντα εἰς Συρίαν τὸν Ἰούλιον τοῦ 1860 διὰ τοῦ Κ. François Lenormant, ἦσαν ἐλληνικά· καὶ ὅτε οἱ εἰς Κεσρουὰν τοῦ Λιβάνου προσφυγόντες χριστιανοὶ ἐλλίματτον, ἐλληνικὸν πολεμικὸν ἀτμόπλοιο, πλήρες ἀλεύρου καὶ ἄλλων τροφίμων, ἦλθε καὶ ἔσωσεν αὐτοὺς τῆς πείνης. Οἱ κατὰ Συρίαν πράκτορες τῆς Ἑλλάδος διεκρίθησαν εἰς τὰς περιστάσεις ἐκεῖνας, διὰ τὴν γενναίαν ἀντίληψιν ἣν προθύ-